

Інтерв'ю Віктора Огнев'юка,
ректора Київського міського педагогічного університету імені Б. Д. Грінченка
головному редактору педагогічного видавництва «Пляєди»

НАША МЕТА — ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИЙ СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ

О. І. Перш за все пропоную, як зараз кажуть, «зануритись у проблему». Чим є на сьогодні Київський міський педагогічний університет імені Б. Д. Грінченка?

В. О. Київський міський педагогічний університет імені Б. Д. Грінченка на сьогодні:

- це 5836 студентів, з яких 3809 навчаються за денною формою та 2720 заочно;
- це 5800 педагогів столиці, які підвищують свій фаховий рівень;
- це 159 кандидатів і 47 докторів наук, із них відповідно 105 доцентів і 23 професори;
- це 5 інститутів та університетський коледж;
- це 35 кафедр;
- це п'ять навчальних корпусів загальною площею 44 тисячі квадратних метрів;
- це 23 кабінети інформаційно-комунікаційних технологій та 71 мультимедійний комплекс, у т. ч. 6 мобільно-лекційних комплексів;
- це 135-річний досвід підвищення кваліфікації вчителів;
- унікальний досвід ступеневої освіти й інтеграції педагогічних навчальних закладів м. Києва;
- це сучасний університет, спрямований у майбутнє.

О. І. Післядипломна педагогічна освіта України склалась у цілісну систему, а відтак має багато загального в усіх регіонах. Але не можна стверджувати, що вона скрізь однакова. Які особливості діяльності саме Київського інституту вирізняють його з-поміж інших установ?

В. О. Особливістю є те, що наш інститут єдиний в Україні, який входить до структури великого педагогічного навчального закладу. Відтак університет забезпечує підготовку педагогів та їх супроводжує у всій професійній діяльності. Окрім того, така інтегрована підготовка й підвищення кваліфікації сприяють орієнтації викладачів університету на реальні потреби школи, що засвідчують, зокрема, 16 підручників, підготовлених нашими науковцями у 2008/09 н.р., з них — 8 на загальнонаціональному рівні й така ж кількість за програмою «Київський підручник». Фахівці ІППО завдяки внутрішній університетській співпраці завжди перебувають у контексті підготовки, і, навпаки, професорсько-викладацький склад у контексті альних потреб шкільного учителя.

Варто сказати, що в цьому році виповнюється 135 років із часу появи перших курсів підвищення кваліфікації вчителів у м. Києві та років нашому інституту. А це відповідні традиції та науково-методичні школи, які добре поєднуються із сучасними інноваційними підходами.

О. І. Післядипломну педагогічну освіту ляляли (і продовжують це робити) майже всі й завжди. Наскільки об'єктивною критика, чи існують підстави стверджувати про необхідні докорінні зміни в освіті педагогів?

В. О. Критика була, є й буде. Зрештою, вона має позитивне значення, оскільки змушує систему післядипломної педагогічної освіти постійно перебувати в пошуку.

Стосовно питання про докорінні зміни, хочу зауважити, що самперед необхідно розглянути мету будь-яких змін. На мою думку,

зміни в післядипломній педагогічній освіті мають сенс, якщо вони будуть спрямовані на індивідуальні потреби педагога. Саме вчитель має впливати на відбір програм підвищення кваліфікації. На жаль, існуючі нормативні документи гальмують цей процес. Відтак вони потребують суттєвого перегляду. Насамперед, існуючі нормативні документи передбачають підвищення кваліфікації всього один раз на п'ять років. Але нині, коли відбуваються динамічні зміни навчальних планів, програм, методів і технологій навчання, учитель повинен постійно дбати про свій професійний рівень. За цих умов варто вести мову про п'ятирічний цикл підвищення кваліфікації, який включатиме безперервну роботу. Нині, у певному сенсі, це відбувається як міжкурсова діяльність. Та час вимагає системної роботи впродовж усього циклу, своєрідного накопичення кредитів.

Але найголовніша зміна має полягати в задоволенні професійних потреб конкретного вчителя. Найбільш радикально це вирішено в Польщі, коли вчитель сам приходить за підвищення своєї кваліфікації, але при цьому він матеріально вмотивований.

О. І. Чи не могли б Ви детальніше зупинитися на найсуттєвіших моментах діяльності Вашої установи в напрямках підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів і науково-методичної роботи останнім часом?

В. О. Найсуттєвішим компонентом діяльності університету в підготовці та підвищенні кваліфікації в минулому році було вирішення організаційних, структурних і ресурсних проблем. Університет структурно змінився. Проліструємо на прикладі Інституту післядипломної педагогічної освіти.

Станом на червень 2007 року післядипломною освітою займався відповідний факультет. Узагалі мені важко уявити, як він міг існувати, адже в його структурі не було жодної кафедри. Нині це інститут, до якого входять 4 повноцінних кафедри, 12 науково-методичних центрів й одна науково-дослідна лабораторія.

Що ж стосується змістовних змін, хочу звернути увагу на те, що, починаючи з цього навчального року, підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів і вчителів вищої категорії відбувається на принципово нових засадах, а саме: ці категорії педагогічних працівників самостійно вибирають тематику модулів і графік своєї навчальної діяльності. Показовим є те, що окремі керівники навчальних закладів на початку проसиди їх звільнити від курсів, а як наслідок узяли участь у значно більшій кількості занять, ніж необхідно для отримання посвідчення про підвищення кваліфікації. Важливо, що вони мають можливість вибирати те, що їм потрібно. У наступні роки маємо перейти на апробовану систему і з іншими категоріями педагогічних працівників.

У підготовці педагогів нашим головним завданням було інтегрувати контингенти, навчальні плани та програми колишніх коледжів в університет. Нині цей процес завершується, й у наступному навчальному році система підготовки зазнає змін. Уже нині можна сказати про вдосконалення моделі кредитно-модульного навчання, у т. ч. системи оцінювання, упровадження ранжування діяльності, як науково-педагогічних працівників, так і підрозділів, і поступового переходу до оцінки якості нашої роботи студентами та слухачами курсів.

Наша мета – це висококваліфікований сучасний учитель, який поєднує в собі кращі людські та професійні якості. Ми розуміємо, що на це потрібно багато часу, але, з іншого боку, розуміємо й те, що такий учитель потрібен уже сьогодні. Для цього посилюємо психолого-педагогічну складову, зокрема вдосконалюємо навчальний курс «Педагогічна майстерність», забезпечуємо оволодіння всіма студентами комп'ютера й мультимедійних технологій. Але не забуваємо і про інші складові вчительської діяльності та рівень його культури.

Хочу зазначити, що з уведенням нового корпусу на Оболоні студенти отримали прекрасні умови для навчання. Ресурсна база університету відповідає всім вимогам.

О. І. Існує думка, що підвищення кваліфікації педагогічних кадрів необхідно жорстко прив'язати до їх атестації. І це має бути не тільки виключно курсова перепідготовка, а будь-яка діяльність учителя, навіть самоосвітня. Ось тоді вчителі будуть стояти в черзі задля підвищення кваліфікації, а не шукати причини, щоб не вчитись. Чи погоджуєтесь Ви з такою думкою?

В. О. Думаю, що частково на це запитання я вже відповів. Додам тільки, що вчитель має бути зацікавленим у підвищенні своєї кваліфікації, а відтак його заробітна плата має бути значно більше пов'язана з наслідками атестації та результатами професійної діяльності. Та для цього необхідно зосереджуватись не тільки на атестації, а й на моніторингу якості навчання. Узагалі, уже назріла проблема реформи оплати праці вчителя, метою якої має бути підвищення мотивації педагога в удосконаленні своєї діяльності.

О. І. Складається враження, що всі школи тільки тим і займаються, що відшукують і впроваджують «новітньо-інноваційні» педагогічні технології. Учителю наразі не престижно знаходитись у класичній системі освіти. А як на мене, то впровадження модної педтехнології з гучною назвою те саме, що і сподівання виростити взимку в Україні тропічний фрукт.

В. О. На мою думку, виростити тропічний фрукт узимку в Україні набагато легше,

ніж упровадити педагогічну технологію. За певних обставин в Україні склалися умови для педагогічного волонтеризму. Останнім часом НДЛ експериментальної педагогіки та педагогічних інновацій ІППО університету провели інвентаризацію педагогічних експериментів у Києві. Можу сказати, що 15 «експериментів» жодного стосунку до експериментальної роботи та інновацій не мали. Досить часто відбувається елементарний обман батьків з метою привернення уваги до свого навчального закладу. Цьому необхідно покласти край.

На сьогодні в місті реалізується 50 експериментальних програм, які мають офіційну реєстрацію. Погоджуюсь, що надмірне захоплення інноваціями має негативне значення. Набагато важливіше забезпечити сталу діяльність навчального закладу.

О. І. Якщо ми дійсно ставимо за мету дати якісну освіту новій дитині, учти її по-новому, то мусимо мати нового вчителя. Що особисто для Вас означають поняття «новий учень», «новий учитель», «нова школа»?

В. О. Новий учень уже навчається в нашій школі. Це насамперед вільна особистість, не обтяжена багатьма «табу» комуністичної доби. Ментально сучасний учень істотно відрізняється від школярів середини ХХ століття, він зростає в іншому суспільстві та світі, в іншому інформаційному, культурному та соціальному середовищі. Зауважу, що «інше» не завжди означає краще, а відтак є не тільки позитивні, а й негативні впливи на сучасну учнівську молодь. Сучасне соціокультурне середовище в Україні є досить складним для реалізації концепції гуманної освіти.

Відверто кажучи, учитель виявився не готовим до приходу нового покоління. Не змінилося на краще й суспільне ставлення до вчителя. 90-ті роки минулого століття деінтелегізували вчителя, вони змусили його переїматися проблемами хліба насущного. Не відбулось радикальних змін в оцінці вчительської праці й донині. Складається враження, що суспільство не усвідомлює історичної місії вчителя, а відтак нового учня зустрічає «не новий учитель» і «не нова школа».

«Новий учитель» у моєму розумінні – це самодостатня особистість у духовному, інтелектуальному, професійному й матеріальному вимірі, спроможна забезпечити особистісне зростання школяра, а «нова школа» має бути навчально-творчим середовищем, в якому реалізуються проекти індивідуального розвитку школярів на основі індивідуально-групових навчальних планів та особистісно зорієнтованої педагогіки, тобто школою, яка є сприятливою для школяра. Маємо працювати на кращі зміни, та якщо хочемо їх досягти, то, за висловом М. Ганді, саме ми маємо стати цими змінами.